

MOŽNOSTI A DŮSLEDKY VÝPLATY JEDNORÁZOVÝCH SOCIÁLNÍCH DÁVEK DOMÁCNOSTEM V ČESKÉ REPUBLICE JAKOŽTO REAKCE NA VYSOKOU MÍRU INFLACE

OPTIONS AND IMPLICATIONS OF THE PAYMENT OF ONE-OFF SOCIAL BENEFITS TO HOUSEHOLDS IN THE CZECH REPUBLIC IN RESPONSE TO HIGH INFLATION

Lenka Farkačová¹

Abstrakt

Inflace vysoko nad úrovní inflačního cíle spolu s pomalým růstem reálných mezd významně působí na pokles reálného bohatství a ekonomickou situaci českých domácností. Situace se ovšem netýká jen České republiky, ale i ostatních zemí Evropské unie. Jednotlivé země proto přistupují k opatřením, které by zmírnily dopad výše uvedeného a zároveň dostály role sociálního státu. Jeden z možných nástrojů je i jednorázová dávka domácnostem, které by ovšem působila i další konsekvence. Cílem článku je proto určit možné důsledky výplaty jednorázových sociálních dávek domácnostem v České republice, jakožto nástroje minimalizace negativních dopadů na příjmy domácností v důsledky inflace. Cíle článku bude dosaženo pomocí aplikace vybraných ekonomických teorií a orientačních výpočtů na základě dostupných dat. Účelem článku je demonstrovat potenciální sílu a vedlejší efekty vybraného vládního rozhodnutí.

Klíčová slova

inflace, sociální politika, příjmy domácností, domácnosti

Abstract

Inflation well above the inflation target, together with slow real wage growth, was significantly contributing to a decline in the real wealth of Czech households. However,

¹ AMBIS, vysoká škola, a.s.

the situation is not only affecting the Czech Republic, but also other EU countries. Therefore, individual countries are taking measures to mitigate the impact of the above while at the same time fulfilling the role of the welfare state. One of the possible instruments is a one-off benefit to households, which would, however, have other consequences. The aim of this paper is to identify the possible consequences of the payment of one-off social benefits to households in the Czech Republic as a tool to minimise the negative impact on household incomes due to inflation. The aim of the paper will be achieved by applying selected economic theories and indicative calculations based on available data. The purpose of the paper is to demonstrate the potential strength and side effects of the selected government decision.

Keywords

inflation, social policy, household income, household

ÚVOD

Řada zemí Evropské unie musí na počátku roku 2023 čelit mnohým výzám v podobě rostoucích cen energií, návazné akcelerační inflace, a především pak důsledkům inflace, které dopadají na reálné bohatství domácností i konkurenceschopnost firem. Konkrétně v případě České republiky dosáhla průměrná roční míra inflace v roce 2022 na hodnotu 15,1 % (ČSÚ, 2023a). Dle dat Českého statistického úřadu se jedná o druhou nejvyšší hodnotu od vzniku samostatné České republiky. Vyšší byla míra inflace pouze v roce 1993 (20,8 %). Ceny zboží úhrnem v roce 2022 vzrostly o 16,8 % a ceny služeb o 12,3 %. Přičemž inflační cíl ČNB je stanoven od roku 2010 na úroveň 2 % (ČNB, 2023).

Důsledky zvyšující se cenové hladiny jsou aktuálně silně diskutovány nejen odbornou veřejností, ale i jednotlivými resorty. Například Ministerstvo financí ČR (2022) již v závěru roku 2022 zdůrazňovalo negativní dopad na spotřební výdaje z důvodu rekordního propadu reálného disponibilního důchodu, způsobený akcelerující inflací, stejně tak jako na výrazný pokles míry úspor domácností. Zároveň je nutné přihlédnout ke skutečnosti, že spolu s poklesem úspor české domácnosti čelí i dalšímu problému v podobě zadlužení a exekucí. Ilustrativně například, dle průzkumu provedeného EU (Alleweldt, Kara, Graham, Kempson, Collard, Stamp a Nahtigal, 2014) na území členských států se v roce 2011 celkem 11,4 % domácností (tedy téměř každá devátá) dostalo v úseku 12 měsíců alespoň jednou do prodlení v platbách za nájem, hypotéku, provozní náklady domácnosti či ve splácení půjčky nebo úvěru. Problémy těchto domácností budou v návaznosti na důsledky inflace ještě akcelerovat.

Je očekávatelné, že právě vláda by měla reagovat a řešit či alespoň se snažit zmírnit důsledky inflace na nejohroženější skupiny. Jak upozorňují výzkumníci z Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. (Adunts, Kurylo a Špeciánová, 2022) přestože rostoucími životními náklady jsou zasaženy všechny české domácnosti, ve vládní pomoci by měly být upřednostněny domácnosti samorodičů a domácnosti s nízkými příjmy. Přičemž jeden ze sedmi základních druhů politik zacílených na zmírňování dopadů vysokých cen, který je využíván všemi zeměmi Evropské unie (výjimkou je Bulharsko a Maďarsko), jsou sociální dávky určené přímo nejvíce ohroženým domácnostem (Sgaravatti, G., Tagliapietra, S., Zachmann, 2021). Lze tedy předpokládat, že i Česká republika k takovému to kroku může přistoupit.

Cílem článku proto je určit možné důsledky výplaty jednorázových sociálních dávek domácnostem v České republice, jakožto nástroje minimalizace negativních dopadů na příjmy domácností v důsledky inflace.

Cíle článku bude dosaženo pomocí aplikace vybraných ekonomických teorií a orientačních výpočtů na základě dostupných dat.

Současný stav

Aktuálnost tématu v podobě zvyšování cenové hladiny a řešení důsledků tohoto jevu lze vhodně ilustrovat pomocí počtu odborných recenzovaných článků na dané téma. Ilustrativně byla vybrána databáze odborných zdrojů IDEAS a pomocí klíčových slov uvedených níže byly zjišťovány počty odborných recenzovaných textů s datem vydání 2022 a novější a porovnány se situací v letech 2021 a 2020. Dle zjištěných počtů je zřejmé, že inflace v zemích Evropské unie je bezesporu aktuálním tématem. Přičemž téma inflace se dle četnosti v předchozích letech 2020–2022 zvyšuje.

Tab. 1 Evidence výsledků vyhledávání v databázi IDEAS v kategorii odborných recenzovaných článků od roku 2022 (počty výsledků 6.2.2023)

Klíčové slovo	Počet výsledků v roce 2022
inflation EU	356
inflation czech republic	35
inflation social benefits	131
inflation	17938

Zdroj: vlastní šetření na základě IDEAS REPEC

Tab. 2 Evidence výsledků vyhledávání v databázi IDEAS v kategorii odborných recenzovaných článků v letech 2021 a 2020 (počty výsledků k 6.2.2023)

Klíčové slovo	Počet výsledků v roce 2020	Počet výsledků v roce 2021
inflation EU	343	355
inflation czech republic	42	48
inflation social benefits	116	130
inflation	16036	16809

Zdroj: vlastní šetření na základě IDEAS REPEC

Jak již bylo uvedeno v úvodu tohoto článku, průměrná roční míra inflace v České republice v roce 2022 byla 15,1 %. Ovšem obdobné problémy zažívají i ostatní země Evropské unie. Inflaci v České republice převyšuje například Estonsko, Maďarsko či Litva. Naopak mezi země s nižší mírou inflace je Španělsko, Francie, Malta a další. Ovšem i v těchto zemích převyšuje inflace úroveň mírné inflace. Inflace je tedy i v těchto zemích vyšší než 5 % (Statista, 2023).

ECB ani ČNB se aktuálně nedaří dosahovat svého inflačního cíle. Což má to pro země eurozóny i Českou republiku velké fiskální důsledky.

Jeden z mnoha řešených důsledků je otázka řešení důsledků růstu cenové hladiny na ekonomicky významné ekonomické subjekty v podobě domácností. Právě tato problematika je i klíčovou oblastí pro tento článek.

Určení dopadů výplaty sociálních dávek domácnostem v České republice

Cílem článku je určit možné důsledky výplaty jednorázových sociálních dávek domácnostem v České republice, jakožto nástroje minimalizace negativních dopadů na příjmy domácností v důsledky inflace.

Cíle článku bude dosaženo pomocí aplikace vybraných ekonomických teorií a orientačních výpočtů na základě dostupných dat.

Předpokladem je, že jedním z cílů sociální politiky je pozitivně ovlivňovat celkovou kvalitu života lidí.

- První otázkou, kterou je nutné zodpovědět je: **jakou výši by daná sociální dávka měla mít a komu by měla být určena?**

Odpověď na tuto otázku není jednoduchá, protože sociální politika je vždy politikou. Tedy rozhodnutí ovlivňují různé zainteresované strany a výsledná částka a cílení proto nemusí být stanovena výhradně na tvrdých analytických datech a principu paretovskeho zlepšení. Jak poukázal Mandys (2022) v absolutním vyjádření průměrná domácnost v České republice utrpěla roční ztrátu 10 000 Kč na obyvatele, přičemž nejvíce postiženými skupinami byli důchodci, obyvatelé malých obcí, majitelé domů a domácnosti s nízkými příjmy. Domácnosti s nejnižšími příjmy ztratily 21 000 Kč, což je poměrně výrazně více než 26 000 Kč, o které přišly domácnosti s vysokými příjmy.

Analýzou dat ze Statistiky rodinných účtů a dat o indexu spotřebitelských cen bylo dále zjištěno, že míry inflace specifické pro jednotlivé skupiny českých domácností jsou velmi podobné míře inflace pro celkovou populaci nezahrnující seniory. (Adunts, Kurylo a Špeciánová, 2022).

V modelovém výpočtu bude proto kalkulováno s částkou 10 000 Kč pro všechny domácnosti důchodců (tedy domácnosti s hrubými ročními příjmy ve výši od 142 962 Kč do 283 707 Kč) a dále pak pro domácnosti zaměstnanců s příjmy do 304 746 Kč včetně, což je 60% domácností v ČR (ČSÚ, 2023b). Celkově se tak bude jednat o 2 704 135 domácností, jakožto přímých příjemců této dávky.

Stanovená výše sociální dávky tedy nemá ambici kompenzovat ztráty jednotlivců, ovšem má za cíl demonstrovat spíše vstřícný krok státu vůči domácnostem.

Tab. 3 Absolutní počty a příjmy domácností zaměstnanců a důchodců v letech 2021 a 2022

	Domácnosti: Zaměstnanci				
	nejnižších 20 %	druhých 20 %	třetích 20 %	čtvrtých 20 %	nejvyšších 20 %
Absolutní počty domácností (2021)	447745	446983	447725	447226	446880
A. Hrubé peněžní příjmy (2021 v Kč)	142249	217399	284170	371701	611817
Absolutní počty domácností (2022)	450150	449278	449248	449641	449182
A. Hrubé peněžní příjmy (2022 v Kč)	152040	231756	304746	398828	658254
	Domácnosti: Důchodci				
	nejnižších 20 %	druhých 20 %	třetích 20 %	čtvrtých 20 %	nejvyšších 20 %
Absolutní počty domácností (2021)	268645	268559	268737	268569	268 308
A. Hrubé peněžní příjmy (2021 v Kč)	136697	172343	189662	209318	273 514
Absolutní počty domácností (2022)	271106	271393	271266	271001	270 693
A. Hrubé peněžní příjmy (2022 v Kč)	142962	179902	197910	218563	283 707

Zdroj: ČSÚ (2023b), vlastní grafické zpracování

- Druhou otázkou pak je: **zda by tato dávka měla být vyplacena jednorázově či opakovaně?**

Klíčovým argumentem pro jednorázovou výplatu této kompenzační dávky je varování European Fiscal Board (EFB) ze závěru roku 2022 před rozsáhlou fiskální expanzí. Ta by byla dle EFB kontraproduktivní a dále by podporovala inflační tlaky.

Dalším argumentem bylo zamezení dalšího zadlužování a zvyšování schodku státního rozpočtu v České republice v situaci, kdy stagnuje HDP a kdy jsou současně řešeny další z řady významných problémů, jako je zajištění příjmů do důchodového systému apod.

Z tohoto důvodu byla pro modelový výpočet zvolena jednorázová dávka.

- Třetí otázkou k určení dopadů je: **jaké přímé a vedlejší efekty mohou důsledky výplaty jednorázové dávky působit?**

i) Bude kalkulována finanční náročnost daného řešení a **dopad na státní rozpočet.**

ii) Bude kalkulován dopad na spotřebu skrze **Keynesovu teorii spotřeby.**

iii) Bude kalkulován dopad na trh peněz skrze **depozitní multiplikátor.**

Výsledky

i) Dopad na **státní rozpočet**

Při výši jednorázové dávky 10 000 Kč pro 2 704 135 domácností se výdaje státního rozpočtu zvýší jednorázově o **27 041 350 000 Kč.**

Úhlem pohledu státního rozpočtu se jedná o přiměřenou částku, kterou by státní rozpočet mohl unést. Je vhodné připomenout, že například příjmy státního rozpočtu na pojistném v období leden–srpen 2022 tvořily 416,94 mld. Kč (MF ČR, 2022b).

Nutné je také přihlídnout k faktu, že sociální politika je v České republice pod úrovní EU-27. Například v roce 2018 tvořily výdaje na sociální ochranu, měřeno podílem na HDP 12%, přičemž průměr EU-27 byl 19,2% (ISPV, 2020).

Lze tedy konstatovat, že negativní dopad na státní rozpočet by byl vykompenzován přínosy, které by dané řešení mělo pro jednotlivé domácnosti.

ii) Důsledky vymezení **dopadu na spotřebu skrze Keynesovu teorii spotřeby**

Tento model vysvětluje fluktuaci skutečného produktu kolem potenciálního produktu v krátkém období. Jinými slovy vysvětluje příčiny ekonomického cyklu a zahrnuje fungování multiplikačních efektů (Mach, 2001). Z tohoto úhlu pohledu se jeví jako vhodný model pro aplikaci.

Při výši jednorázové dávky 10 000 Kč pro 2 704 135 domácností se celková spotřeba zvýší dle poznatků základní funkce spotřeby:

$$C = C_a + cY$$

Klíčová zde bude hodnota c , tedy mezního sklonu ke spotřebě. Jak uvádí Keynes, základním psychologickým zákonem, na který se můžeme spolehnout je to, že lidé jsou

zpravidla v průměru ochotni zvyšovat svou spotřebu, zvyšuje-li se jejich důchod, ale nikoli ve stejné míře, v jaké roste důchod.“ J. M. Keynes – Obecná teorie zaměstnanosti úroku a peněz.

S ohledem na ekonomickou situaci českých domácností, lze uvažovat, že se mezní sklon ke spotřebě se bude přibližovat číslu 1. Domácnostem totiž klesá jejich reálné bohatství i úspory a mnoho domácností se již potýká s finančními problémy. Lze tak usuzovat, že v tomto případě dosáhne mezní sklon ke spotřebě ilustrativně hodnoty 0,9.

Celkový objem **spotřeby domácností se tak zvýší o 24 337 215 000 Kč.**

Analogicky pak lze odvodit i hodnotu jednoduchého výdajového multiplikátoru, která by v tomto případě byla: $1/(1 - c) = 1/(1 - 0,9) = 1/0,1 = 10$

Ovšem není na místě domnívat se, že v dané situaci bude mít zvýšení disponibilního přímo skutečně i multiplikační dopad na HDP. Důvodem je, že v této poměrně extrémní situaci lze jen těžko generalizovaně určit, zda domácnosti využijí dodatečný příjem o výdaje spojené například s dětskými kroužky či dalšími výdaji, jejich výše se pojí s výší důchodu či zda dodatečný příjem využijí spíše na autonomní spotřebu (platba elektřiny, vody, základních potravin, ...) kterou by jinak financovali buď z úspor nebo například z úvěrů.

V této situaci by tak bylo poměrně odvážné očekávat stimulaci HDP, spíše je potřeba na tuto jednorázovou platbu pohlížet jako sociální nástroj.

iii) Důsledky na trhu peněz skrze **depozitní multiplikátor (multiplikační proces vkladů)**

Při výši jednorázové dávky 10 000 Kč pro 2 704 135 domácností se nově připsané vklady na běžných účtech mohou zvýšit až o 27 041 350 000 Kč (výchozí stav bez zohlednění multiplikace). K určení výše multiplikace je nutné znát povinnou míru rezerv v ČR, která je aktuálně stanovena na 2 % z vkladů (ČNB, 2021).

Výpočet:

$$27\,041\,350\,000 \times (1/0,02) = 135\,206\,750\,000 \text{ Kč}$$

Dochází tak k **růstu množství peněz v ekonomice až o 135 206 750 000 Kč.**

Ovšem tento růst nemusí dosáhnout svého potenciálu, primárně kvůli obezřetnému chování jednotlivých komerčních bank a jejich interně stanovenému OMR (optimální míry rezerv). Je vhodné zde upozornit, že tento dodatečný růst množství peněz v ekonomice může přispívat k dodatečnému růstu cenové hladiny, ovšem není to v tomto případě příliš pravděpodobné, nejen kvůli výše uvedeným OMR, ale také z důvodu aktuálních úrokových sazeb, které mohou multiplikaci brzdit.

DISKUSE

Článek svým obsahem reaguje na aktuální dění v české ekonomice, primárně pak na důsledky inflace. Předložený článek obsahuje řadu zjednodušení, bez kterých by modelové kalkulace nebylo možné realizovat. Záměrem modelových kalkulací je demonstrace sekundárních důsledků vybraného politického rozhodnutí. Nebylo cílem a není ani reálně možné vymezit všechny důsledky zvoleného řešení, ovšem je chápáno

jako nezbytně nutné aktivně upozorňovat na vedlejší efekty jednotlivých rozhodnutí.

Jinými slovy i v tomto případě stát může dostát své stabilizační funkce (Hamerníková, Maaytová, 2007), ovšem přesto bude pravděpodobně docházet k působení principu magického čtyřúhelníku (Nemec, 1997), kdy optimalizační opatření v některé z oblastí povede k posunu ve vývoji ve třech zbývajících oblastech (inflace, nezaměstnanost, ekonomický růst, platební bilance). Případně pak lze uvažování rozšířit do pětiúhelníku, jak uvádí Mertl (2021).

Otevřenou otázkou zůstává důležitá problematika kritéria administrace výplaty dávky (Holub a kol., 2019), což ovšem nebylo cílem ani ambicí tohoto článku.

Jistá kritika či pochybnost může navazovat i na platnost Keynesiánské spotřební funkce. Některé empirické studie, například (Duesenberry, 1949) nepotvrdily platnost Keynesových hypotéz, vedly spíše k závěru o relativní stabilitě podle spotřeby na disponibilním důchodu v dlouhém období. Současně ukázaly, že změny disponibilního důchodu nemají na běžnou spotřebu tak velký vliv, jak keynesiánská ekonomie předpokládala. Ovšem tato kritika pro účely tohoto článku není relevantní, respektive nijak nevyvrací předpoklad, že v případě rostoucí cenové hladiny a následného poklesu reálného bohatství domácností, domácnosti nevyžijí dodatečnou jednorázovou sociální dávku jakožto dodatečný disponibilní příjem, který využijí ke spotřebě a kompenzace poklesu ostatních reálných příjmů. Navíc se modelový výpočet orientuje na krátké období.

ZÁVĚR

Cílem článku bylo určit možné důsledky výplaty jednorázových sociálních dávek domácnostem v České republice, jakožto nástroje minimalizace negativních dopadů na příjmy domácností v důsledky inflace. Cíle článku bylo dosaženo pomocí aplikace vybraných ekonomických teorií a orientačních výpočtů na základě dostupných dat Českého statistického úřadu a dalších institucí.

Na základě literární rešerše bylo vymezeno přijatelné řešení pro kompenzaci snižujícího se reálného bohatství domácností v podobě jednorázové sociální dávky ve výši 10 000,- Kč. Dále byly vymezeny domácnosti, které by na dávky mohli dosáhnout, přičemž tyto domácnosti byly rozděleny na domácnosti zaměstnanců a důchodců. Dávka je tedy částečně závislá na výši příjmu domácností, přičemž zdrojem financování jsou všeobecné daně (státní rozpočet).

Bylo zjištěno, že toto vládní opatření by zatížilo státní rozpočet částkou 27 041 350 000 Kč. Konečná spotřeba domácností by se modelově mohla zvýšit o 24 337 215 000 Kč a skrze multiplikační proces vkladů by toto rozhodnutí vlády způsobilo růst množství peněz v ekonomice až o 135 206 750 000 Kč, což by teoreticky mohlo působit jako další inflační tlak. Ovšem tento scénář není s ohledem na aktuální trh peněz příliš pravděpodobný.

Účelem článku bylo demonstrovat potenciální sílu a vedlejší efekty vybraného vládního rozhodnutí a apelovat tak na tvůrce sociální/fiskální politiky, o uvažování nad rozhodnutími v širším měřítku.

Závěrem lze konstatovat, že výplata výše vymezené jednorázové dávky by sice měla potenciálně negativní vedlejší efekty v podobě případných inflačních tlaků a zvýšení výdajů

státního rozpočtu, ovšem po uvážení výše uvedených přínosů a nákladů tohoto řešení, by bylo možné tento krok doporučit ke zvážení. Stejně tak je vhodné zdůraznit, že ideální forma pomoci domácnostem by samozřejmě měla být realizována skrze systémové standardní mechanismy sociální politiky, jejichž prostřednictvím by stát uvedené finanční prostředky dokázal transferovat směrem k definovaným skupinám. Poznatky článku proto mohou být chápány i jako apel k zástupcům státu s tím, že je třeba aktuální ekonomické situaci domácností věnovat zvýšenou pozornost.

Literatura

ADUNTS, D., KURYLO, B. a ŠPECIÁNOVÁ, J. Inflační nerovnost v České republice. *POLICY BRIEF 8/2022* [online]. Praha: VÚPSV, 2022 [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.rilsa.cz/download/policy-brief-vupsv-v-v-i-c-8-2022/?wpdmdl=15750&refresh=63dd3c221fded1675443234>.

ALLEWELDT, F., KARA, S., GRAHAM, R., KEMPSON, E., COLLARD, S., STAMP, S. and NAHTIGAL, N. *"The overindebtedness of European households: Updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact."* 2014.

ČNB. *Povinné minimální rezervy* [online]. ČNB, 25. 3. 2021. [cit. 2. 2. 2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Povinne-minimalni-rezervy/.

ČNB. *Inflační cíl* [online]. ČNB, 2023. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/>.

ČSÚ. *Příjmy, výdaje a životní podmínky domácností* [online]. Czso, 2023b. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-vydaje-a-zivotni-podminky-domacnosti>.

ČSÚ. *Inflace – druhy, definice, tabulky* [online]. Czso.cz, 2023a. [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace.

DUESENBERY, J. S. *Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1949.

EUROPEAN FISCAL BOARD (EFB). *"Assessment of the fiscal stance appropriate for the euro area in 2023,"* Reports 2022, European Fiscal Board.

Harmonized index of consumer prices (HICP) inflation rate of the European Union in December 2022, by country. Statista [online]. 2023 [cit. 3. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.statista.com/>.

IDEAS. IDEAS/RePEc: Economics and Finance Research [online]. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/>.

ISPV. *Česko dává na sociální ochranu menší podíl HDP než Polsko, Maďarsko nebo Slovensko*. Revue pro sociální politiku a výzkum [online]. 2020. [cit. 6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2020/02/cesko-dava-na-socialni-ochranu-mensi-podil-hdp-nez-polsko-madarsko-nebo-slovensko/>.

HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. a kol. 2007. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN: 978-80-7357-301-0.

HOLUB, M., MERTL, J., MILIONOVÁ, P., ŠLAPÁK, M., VOSTATEK, J. a VÍŠEK, P. *Typologie sociálních dávek a událostí v pojistném a nepojistném systému sociálního zabezpečení z hlediska vhodnosti a efektivity* [online]. Praha: VÚPSV, 2019. [cit. 12. 2. 2023]. ISBN 978-80-7416-355-5. Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_465.pdf.

KEYNES, J. M. *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz*. Cicero: 2020. ISBN 978-80-270-7399-3.

MACH, M. *Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium*. 1. a 2. část. 3. vydání. Slaný: MELANDRIUM, 2001. ISBN 80-86175-18-9.

MANDYS, F. *Household-specific Energy Expenditure and Inflation in the Czech Republic* [online]. Praha: RILSA, 2022 [cit. 1. 2. 2023]. ISSN 2695-1029. Dostupné z: <https://www.rilsa.cz/download/policy-papers-vupsv-v-v-i-c-4-2022/?wpdmdl=17296&refresh=63e107452adde1675691845>.

MF ČR. *Makroekonomická predikce České republiky: listopad 2022*. Praha, 2022a. ISSN 1804–7971.

MERTL, J. Public debt amidst low interest rates: the magic pentagon and its significance for economic and social policy. *Veřejná správa a sociální politika*. Opava: Slezská univerzita, 2021, roč. 1, č. 2, s. 45–68. ISSN 2695-1223. doi:10.25142/vssp.2021.010.

MR ČR. *Plnění státního rozpočtu ČR za srpen 2022* [online]. 1. 9. 2022b. [cit. 4. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/pokladni-plneni-sr-48677>.

NEMEC, J. *Štát a trh*. EF UMB: Banská Bystrica 1997, s. 14.

SGARAVATTI, G., TAGLIAPIETRA, S. and ZACHMANN, G. National policiesto shield consumersfromrising energy prices. In: *Bruegel Dataset* [online]. 4. 11. 2021. [cit. 2. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shieldconsumers-rising-energy-prices>.

Kontakt

Ing. Lenka Farkačová, Ph.D.
AMBIS vysoká škola, a.s.
Lindnerova 575/1, 180 00 Praha 8 – Libeň
Lenka.rihova01@gmail.com